

Az óvodai és iskolai könyvtárak szerepe a funkcionális analfabétizmus megelőzésében

avagy

Nem lehet elég korán kezdeni az olvasóvá, könyvtárlátogatóvá való nevelést

**Készítette:
Simon Krisztina
Pesterzsébeti Pedagógiai Intézet**

Az óvodai és iskolai könyvtárak szerepe a funkcionális analfabétizmus megelőzésében

A szakértők általában háromféle analfabétizmust különböztetnek meg: elsődlegest, másodlagost és funkcionálist. Az elsőben az egyén soha nem tanult meg írni és olvasni, a másodikban megtanult ugyan, de gyakorlat híján elfelejtette azt. A funkcionális analfabétizmus azt jelenti, hogy valaki tud ugyan írni és olvasni, de nem képes egy elolvasott szöveget megérteni és annak tartalmát elmondani. Ismeri a betűket, de csak rövid feliratok olvasására képes, hosszabb szöveget már nem ért meg. Problémát jelent számukra olyan alapvető teendők elvégzése, mint: űrlapkitöltés, használati utasítás, újságcikk megértése, közlekedési szabályokban való eligazodás, szótárhasználat vagy a busz menetrendjének értelmezése. Tehát a funkcionális analfabéta hiába rendelkezik alapvető írási-olvasási ismeretekkel, nem tud eligazodni a saját korában. Nehezebbé esik az információs és kommunikációs technológiák (számítógép, mobil telefon) használata is.

Az óvodák és óvodai könyvtárak lehetőségei a funkcionális analfabétizmus leküzdésében

Az olvasóvá nevelés már az önálló olvasás elsajátítása előtt, akár csecsemőkorban megkezdődik, vagyis az érdeklődés korábbi, mint a képesség elsajátítása. Az írásbeliség kultúrájával való találkozás első színtere a család. Az ideális az, ha a családban a gyerek gyakran találkozik az írásbeliséghez fűződő információcsere változatos módjaival (újságok, könyvek meglététől a meseolvasáson át a kvázi-írás, kvázi-olvasásig¹). A család nyelvi szocializációs háttere² és literációs kultúrája befolyásolja a gyerek későbbi ismeretszerzési stratégiáit, azok sikerességét. Azoknál a gyerekeknél ahol ez a háttér nem megfelelő az óvodai nevelésnek komoly kompenzációs lehetőségei vannak. Az óvoda feladata az ingergazdag literációs környezet és a változatos tevékenységformák felkínálása. Ezt szembe előtt tartva a XX. kerület óvodáiban a csoportszobákon belül kialakított olvasó sarkokon kívül óvodai könyvtárak is működnek, melyek vezetését óvodai könyvtárosok végzik. Ők olyan óvodapedagógusok, akik plusz feladatként vállalják ezt a tevékenységet. A könyvtári feladatok mellett részt vesznek a kerületi munkaközösségi foglalkozásokon, továbbképzéseken, szervezik a gyerekek könyvtárlátogatásait, könyvtári foglalkozásait.

¹ Szinger Veronika: *Nagycsoporthoz óvodások írásbeliséggel kapcsolatos tudása és tevékenységei*. Könyv és nevelés, 2009/2. http://www.tanszertar.hu/eken/2009_02/szy_0902.html

² Torgyik Judit: *Nyelvi szocializáció és oktatás*. Új Pedagógiai Szemle, 2005/3. 3-10.

Sokakban az a kép él ezekről a foglalkozásokról, hogy a gyerekek bemennek a könyvtárba, meghallgatnak egy mesét esetleg rajzolnak, kézműveskednek. Az ilyen típusú foglalkozásnak is megvan a helye, de tapasztalataim alapján már az óvodás korosztályt is meg lehet tanítani arra, hogy milyen dokumentumokat gyűjt a könyvtár és hol találja meg azokat a könyveket amik őt érdekli. A Pesterzsébeti Pedagógiai Intézet munkatársaként harmadik éve tartok játékos, mesés foglalkozásokat a kicsiknek melyre egyre nagyobb igény van. Az alábbiakban ötleteket szeretnék adni arra, hogyan vihetjük közelebb a könyvtárat az óvodás korosztályhoz is.

1. foglalkozás Kisegér a könyvtárból

Téma: Mire jó a könyvtár? Mit csinálunk ott?	Dátum:
Helyszín: Óvodai csoportszoba, szőnyeget körbeülve	
A óvodások előzetes ismeretei: <i>(Mire építek?)</i>	
<ul style="list-style-type: none"> • Láttak és lapozgattak már könyvet és újságot. • Vannak gyerekek, akik voltak már könyvtárban. • Vannak gyerekek, akik voltak már könyvesboltban. 	

Célok <i>(Milyen eredményt várok el? Milyen változás történjék a gyerekekben?)</i>
<ul style="list-style-type: none"> • Érdeklődés felkeltése a könyvek, újságok iránt. • A különböző dokumentum típusok megismertetése. • Kíváncsiság felébresztése a könyvtár, a könyvkölcsönzés iránt.

Kiemelten fejlesztendő kompetenciák
<ul style="list-style-type: none"> • Szociális képességek fejlesztése: társas együttlét szabályai, együttműködési képesség, alkalmazkodás képességének gyakorlása, bele- és együtt érző képesség fejlesztése. • Értelmi képességek fejlesztése: ismeretnyújtás, figyelem- emlékezet fejlesztése, összehasonlítás, analízis-szintézis, jobb-bal irány fejlesztése. • Verbális készségek fejlesztése: kifejező készség fejlesztése, szókincs bővítés, metakommunikáció fejlesztése. • Testi képességek fejlesztése: nagymozgások, finommozgások.

A foglalkozás menete	Szervezési módok, módszerek, eszközök	Idő (perc)
<p>1. Ráhangolódás</p> <p>Kötetlen beszélgetés, melyben megismerkedik a foglalkozást tartó a gyerekekkel. Miközben beszélgetnek vékonyka cincogás hallatszik a hátizsákból. Előbújik a kisegér és mesél. (Mese lsd. 1.sz. mell.)</p>	<p>Szervezési mód: csoportmunka</p> <p>Eszközök: Könyvtári dokumentumokkal teli hátizsák, melynek zsebében egy egérbáb lapul.</p>	
<p>1. Jelentésteremtés</p> <p>1.1. A könyv</p> <p>Beszélgetünk a könyvekről.</p> <ul style="list-style-type: none"> – Hogy néz ki a könyv? – Mit csinálunk vele? – Írunk-e a könyvbe? – Melyik könyvet ki használja? (pl.leporelló inkább kicsik) – Hogyan bánunk a könyvvel? <p>A végén a kisegér megdicséri a gyerekeket, esetleg fel is olvas valamelyik könyvből, hogy bebizonyítsa olvasni is tud. Majd arra hivatkozva, hogy mennyire éhes, megkéri a foglalkozás tartóját vegye elő a csomagot amit idefele jövet a postástól kapott (lsd. 2.sz. mell.)</p> <p>1.2. Csomagbontás.</p> <p><i>Ismerkedés a könyvtárban lévő dokumentumokkal.</i></p> <p>Beszélgetés a dokumentumfajtákról, miközben azok sorra előkerülnek a csomagból.</p> <p>Játék: <i>Ismeretek megszilárdítása</i> (lsd.3.sz. mell.)</p>	<p>A gyerekek által a szőnyeg közepére hordott tárgyak, melyek között könyvek is vannak.</p> <p>Könyvek, újságok, cd, dvd, kazetták</p>	

<p>2. Irány a mesekönyvtár!</p> <p>Miután már bemutattuk a könyvtárban megtalálható dokumentumokat, beszélgetünk a könyvtárról.</p> <ul style="list-style-type: none"> – Ki volt már könyvtárban? – Mi a különbség a könyvesbolt és a könyvtár között? – Mit jelen az, hogy kölcsönzünk valamit? <p>A beszélgetés a következő kérdéssel zárul, mely egy lazító gyakorlatba vezet át: Szeretnétek elmenni egy mesekönyvtárba?</p> <p>2.1. Úton a könyvtárba (lsd. 4.sz. mell.)</p> <p>2.2. A Mesekönyvtárban (lsd. 5.sz. mell)</p> <p>3. Emlék a foglalkozásról</p> <p>A gyerekek elkészítik saját kis újságukat. Az alapot a foglalkozást tartó pedagógus viszi. (lsd. 6.sz. mell.)</p>	<p>Drámajáték</p> <p>Drámajáték</p> <p>Manuális tevékenység</p> <p>Színesceruza, filc, olló, ragasztó, kicsiknek előre kivágott képek amit csak be kell ragasztani. Nagyoknak prospektusok, képeslapok amikből kivághatják a képeket.</p>	
<p>4. Reflektálás</p> <p>Miközben a gyerekek dolgoznak visszatér a kiséger és végignézi a készülő és elkészült újságokat. Beszélget a gyerekekkel. Hol „jártak”, mit láttak? Ki szeretne elmenni egy igazi könyvtárba? Amennyiben az óvó nénivel előre egyeztetve van a későbbi könyvtárlátogatás, a kiséger megígér egy újabb találkozót. Azoknál a csoportoknál ahol gond a könyvek rongálása elkészíthető egy hajtogatott, rajzolt stb. kiséger, aki ott marad a gyerekeknél és figyelni hogyan bánnak a könyvekkel. (Ez egy óvodapedagógus ötlete volt, a foglalkozás után. Bevált.)</p>		

A fenti foglalkozás megtartható 1-2. osztályosoknak is. A gyakorlat azt mutatja, hogy a gyerekek nagyon élvezik. Bár hosszúnak tűnik, még a vegyes csoportok kicsijei is bekapcsolódnak a foglalkozásba. Nagyon fontosnak tartom azonban, hogy a foglalkozást tartó pedagógus érezze mennyire fáradnak a gyerekek. A foglalkozást bármikor le lehet rövidíteni, részeket kihagyni. A lényeg, hogy amikor a gyerekek hazamennek egy élménnyel legyenek gazdagabbak, pozitív benyomásuk maradjon a könyvtárról. Alakuljon ki bennük érdeklődés a könyvtár iránt. És akkor jöhet a találkozó az igazi könyvtárral!

1. sz. melléklet.

Mese

Az alábbi mese egy vázlat csupán, mely tetszőlegesen alakítható a gyerekek reakcióinak függvényében.

- Cinn! Cinn!
- Ti is halljátok, amit én? Mi lehetett ez?
-
- Ti találkoztatok már egérrel az óvodában?
-
- Cinn! Cinn!
- Honnan jön ez a hang?
-
- Tőlem ugyan nem. Lehet, hogy a hátizsákomból? Nézzünk csak körül! (Keressük, kutatjuk, fokozzuk az izgalmat mielőtt előbújik a kiséger, aki nem más mint egy újbáb a foglalkozást tartó kezén.)
- Cinn! Cinn! Végre kivettél a zsebedből! Fáztam, és unalmas volt, és... Hú, kik ezek a gyerekek?
- Óvodások, akikhez eljöttem kicsit beszélgetni, játszani. Ide figyelj, barátocskám, te mit keresel az én zsebemben? Egy egérnek a mezőn a helye. (A kiséger elszomorodik)
- Hosszú annak a története hogyan kerültem én a mezőről a városban. Talán nem is érdekli a gyerekeket.
- Gyerekek! Érdekel benneteket? (Ilyenkor általában hangosan kiabálnak, hogy IGEN. Előfordult már, hogy valaki bekiabált a többiek mellett, hogy nem. Neki azt szoktam

ajánlani, hogy csukja be a szemét, fogja be a fülét és akkor nem kell meghallgatnia. A reakciója ilyenkor a gyerekeknek, hogy csak vicceltem és engem is érdekel.)

- Egy hideg téli napon kezdődött minden. Elkezdett valami hideg fehér hullani az égből. És csak hullt, csak hullt. A végén már olyan sok volt belőle, hogy nem találtam ennivalót. Próbáltam én leásni a valami mélyére, de nézzétek még a farkam is lefagyott. Pár nap múlva rájöttem nem mehet ez így tovább. Keresnem kell valami ételmezt. Így vándorútra indultam. Mentem mendegéltem, míg egy csurig töltött kamrához nem értem. (Időnként rákérdezőnk a gyerekektől tudják-e mi az a kamra, tanya stb. és megbeszéljük, ha nem. Aztán mesél csak tovább a kiséger.) Volt ott mindenféle földi jó. Színig töltött búzászsák, nagy guriga sajt, kolbászka. A zsákot kirágtam, a sajtot megdézsmáltam, még a kolbászba is belerágtam. Nem is tetszett a tanya gazdáinak. Mert sajnos a kamra nem magában állt a mező közepén, hanem egy tanyasi ház egyik kis zuga volt. A házban pedig óriások laktak, akik elől folyton bujkálnom kellett. Amikor észrevették, hogy valaki lakik a kamrába és mindenbe belekóstol hoztak egy hatalmas, szörnyűséges vadállatot. Amikor, meghallottam, hogy MIAÚÚ már iszkoltam is. Vége lett a nyugodt lakmározásoknak. Az életem rémálommá változott. Az örökös kergetőzés. Miután egyszer majdnem a vadállat karmai között maradtam, elszaladtam. Szaladtam, szaladtam és a könyvtárig meg se álltam. Aztán ott be is rendezkedtem. Igaz időnként korog a gyomrom, de azért annyi elemózsiához mégis csak jutok, amennyi picinyke testemnek elegendő. És ami a legfontosabb itt végre nyugalmat találtam. Igaz napközben jönnek mennek az óriások, hol kis óriások, hol nagyok, hol fiúk, hol lányok, de estére minden elcsendesedik és enyém az egész könyvtár. Akkor pedig felkapaszkodom valamelyik polcra, keresek egy jó kis könyvet és olvasgatok.
- No nehogy azt mond már, hogy tudsz olvasni. Szerintem a könyveket is csak rágcsálásra használod, mint a többi rokonod más mesékben. (Beszélgethetünk egeres mesékről pl. Frakk, de előkerülhet Cin Cin lovag is aki szintén tud olvasni.) Szerintem azt se tudod mi az a könyv.
- Fölháborító, hogy ilyen műveletlennek nézel. Tegyetek próbára
- Gyerekek próbára tegyük?
-
- Hozzatok ide mindenféle dolgot a csoportszobából! Legyen közöttük könyv is!

(A kiséger játékosan szétválogatja a tárgyakat. Beül a kisautóba, épít a kockákból stb. Miután végzett beszélgetünk a könyvekről.)

2. sz. melléklet

A mese folytatódik

(Beszélgetés a könyvről és arról, hogy mire használjuk.)

- Ezek a gyerekek még nálam is többet tudnak. A fülük azonban nem olyan jó, mint nekem.
- Miért?
- Te se hallod?
- Mit?
- Hogy korog a gyomrom! Ideje lenne kibontani azt a csomagot, amit a postás hozott nekem.
- Neked? Hisz a könyvtár címére jött!
- Tehát az én lakóhelyem címére, ebből következik, hogy az enyém.
- Nem a te neved írták rá, hanem az enyémet!
- Az se baj, csak bontsd már ki, és együk meg!
- Nem akarlak elkészeríteni, de szerintem nem ennivaló van benne, egy kiadótól jött.
- Az meg ki? Nem ételeket gyárt?
- Nem, könyveket, újságokat, előfordul, hogy kazettákat, cd-t, dvd-eket.
- Azok vannak azokban a fogtörő, műanyag dobozokban? Nem baj, akkor is bontsuk ki, és nézzük meg, mi van benne!

(A kiadó olyan aranyos volt, hogy gondolt az egérekére is. Egy zacskóban magvak vannak amit a kiséger rögtön kiszimatol és a gyerekek engedélyével elvonul enni míg mi beszélgetünk a csomag tartalmáról)

3.sz. melléklet

Mi van a terítő alatt?

Egy ismerős játékot használunk az ismeretek megszilárdítására. Azokat a dokumentumokat melyek a csomagból előkerültek a kör közepére tesszük, és egy nagy terítővel letakarjuk. Az a gyermek aki el tudja kapni a felé repülő labdát a terítő alatt kitapogat egy tárgyat, majd megnevezi, hogy milyen dokumentumon van a kezében. Azután előhúzza. A csoport feladata,

hogy ha kitalálta mi van a kezében nagy tapsal jutalmazza. Amennyiben nem sikerült kitalálni segítünk. Megmondjuk a helyes választ és csak kisebb tapsot kap.

4.sz. melléklet

„Lazító játék”

Eljátsszuk a sétálást.

A gyerekek felállnak a szőnyegről és párokba rendeződnek. Elindul a séta a csoportszobába, miközben képzeletben változnak a helyszínek.

1. helyszín: Park

Megfigyeljük az állatokat. Mókus a fán, madarak az ágakon, csiga a fűben stb. Elered az eső. Az esőcseppek egyre hangosabbak. Van aki esernyőt nyit, van aki esőkabátot húz, és közben a mi hangunk az esőcsepp (csipp – csepp lehet „kiabálni” is).

2. helyszín: Játsszótér

A képzeletbeli játszótéren lehet hintázni versikét szavalva, mászókázni, csúszdázni, libikókázni, képzeletbeli labdát dobálni, szaladgálni, hangoskodni. Lényeg, hogy mozgassuk meg a gyerekeket.

3. helyszín: Az utca

A játszótérről kiérve újra párokba rendeződve, figyelmesen sétálunk. A könyvtár előtt átkelünk a zebrán, és már meg is érkeztünk.

5.sz. melléklet

A mesekönyvtárban

Szintén a drámajátékot hívjuk segítségül. Eljátszható mind a két játék is, de a gyakorlat azt mutatja, hogy annyira élvezik, hogy inkább csak az egyiket játsszuk többször.

1.bevezető: *A könyvtárlátogató, aki nem kér segítséget a könyvtárostól. Bekötött szemmel bolyong, és keres.*

A gyerekek a mesepolcok, aki között bolyong a bekötött szemű könyvtárlátogató. Ezek a polcok „beszélni” is tudnak. Akinél van könyvtári dokumentum, azt mondja: Gyere ide! Akinél nincs, recseg, hogy figyelmeztesse a könyvtárlátogatót, hogy neki ne menjen. A becsukott szemű könyvtárlátogatónak az a feladata, hogy összegyűjtse a dokumentumokat, amelyek egy-egy „polc” kezében vannak. A játékot játszhatjuk úgy, hogy egy gyerek végig a könyvtárlátogató, de érdekesebb, hogy akinél a megtalált dokumentum van a továbbiakban ő lesz a kereső. Ezt a verziót jobban szeretik a gyerekek. A játéknak sose lenne vége. Fel lehet ajánlani nekik azt a lehetőséget, hogy a későbbiekben az óvó nénivel is játszhatnak ilyen. Zárásként elmondhatjuk, hogy hoztunk egy meglepetést, de ahhoz hogy megkapják mindenkinek le kell ülni egy asztalhoz, így könnyebben megnyugszik az is aki nem került sorra.

2.bevezető: A könyvtárlátogató, aki segítséget kér a könyvtárostól.

Újra körben ülünk le. A körön belül elhelyezünk pár dokumentumot, melyet a bekötött szemű könyvtárlátogatónak a könyvtáros utasításai szerint kell megtalálni. (Jó lehetőség a jobb-bal irány gyakorlására.)

6.sz melléklet

Az újság elkészítése egyszerű. Egy A/4-es lapot 4 részre vágunk, középen összetűzzük. Legegyszerűbb, ha egy radírt teszünk a tűzőgép alá, így jól hajtható. Egyedi, ha a fedőlapot nyomtatottan és valami érdekes betűtípussal készítjük el. *Az én újságom* – felirattal. Gyakorlati javaslat, hogy mielőtt hozzákezdnek a munkához mindenki rajzolja, rajzoltassa rá a nevét.

A könyvtárban

A következő foglalkozás-tervezet szintén óvodásoknak íródott. Megvizsgálva azonban azokat a tankönyveket, melyek könyv-könyvtárhasználat témakörében az alsó tagozatos korosztály számára készültek, úgy gondolom ez a foglalkozás-tervezet is beilleszthető az alsósok tanmenetébe.

2. foglalkozás

A kiséger bemutatja barátait a könyvtárból

Téma: Milyen a könyvtár? Hogyan igazodunk el a könyvek között? Helyszín lehet: Óvodai könyvtár, iskolai könyvtár vagy közművelődési könyvtár gyerekkönyvtári része.	Dátum:
A óvodások előzetes ismeretei: <i>(Mire építetek?)</i> <ul style="list-style-type: none">• Emlékeznek rá, hogy milyen dokumentumok vannak a könyvtárban, mit lehet onnan kölcsönözni.• Vannak gyerekek, akik voltak már könyvtárban, így ismerik a kölcsönzés menetét.• Volt már a kezükben ismeretterjesztő könyv, mesekönyv.	

Célok <i>(Milyen eredményt várok el? Milyen változás történjék a gyerekekben?)</i> <ul style="list-style-type: none">• Érezzék jól magukat a könyvtárban!!!• Ismerjék meg, hogy melyik polcon vannak a mesekönyvek és melyiken az ismeretterjesztő könyvek.• Tudatosuljon bennük, hogy a könyvtárban a könyvek valamilyen rendszer szerint vannak, melyik információhordozót hol találják meg.• Jegyezzék meg, hogy a könyvtárban nem szabad akárhová visszatenni a könyvet. Amennyiben nem tudom biztosan honnan vettem ki, inkább hagyjam az asztalon.• Legfontosabb - amennyiben nyilvános könyvtárban tartottuk a foglalkozást -, hogy a gyerekek „hozzák” el a szüleiket is a könyvtárba. Váljanak könyvtárlátogatókká. Amennyiben iskolai könyvtárban tartottuk, elsősként ismerős hely legyen számukra a könyvtár és rendszeresen látogassák.

Kiemelten fejlesztendő kompetenciák <ul style="list-style-type: none">• Szociális képességek fejlesztése: társas együttlét szabályai, együttműködési képesség, alkalmazkodás képességének gyakorlása, bele- és együtt érző képesség fejlesztése.• Értelmi képességek fejlesztése: ismeretnyújtás, figyelem- emlékezet fejlesztése, összehasonlítás, analízis-szintézis, jobb-bal irány fejlesztése.• Verbális készségek fejlesztése: kifejező készség fejlesztése, szókincs bővítés, metakommunikáció fejlesztése. Testi képességek fejlesztése: nagymozgások, finommozgások.
--

A foglalkozás menete	Szervezési módok, módszerek, eszközök	Idő
<p>1. Ráhangolódás</p> <p>Rövid beszélgetés a könyvtárba vezető újról és arról, hogy ki volt már az adott könyvtárban. Beszélgetés közben a halk cincogás hallatszik. Rögtön tudják újra itt a könyvtári mesegegér (van aki már a beszélgetés közben hiányolja). A kiséger felhívja a gyerekek figyelmét a polcon sorakozó figurákra és mesél róluk. (Mese lsd. 1.sz. mell.)</p>	<p>Szervezési mód: csoportmunka</p> <p>Eszközök: könyvtári kiséger újbáb különböző állatfigurák plüss kutya és oroszlán gumi cica sógyurma süni</p>	
<p>2. Jelentésteremtés</p> <p>2.1 Csoportalakítás</p> <p>Puzzle-t készítünk 4 képből melyen az állatkák képei láthatóak (4-5 részre vágjuk a csoport létszámától függően), majd egy zacskóba tesszük. Ebből kell húzni a gyerekeknek, majd úgy leülni, hogy azok kerüljenek egy asztalhoz, akiknél ugyanannak a képnek a darabja van.</p> <p>2.2. Ismétlő játék (lsd. 4. sz mell.)</p> <p>Mi van a dobozban?</p> <p>2.3. Feladatmegoldás</p> <p>Ti vagytok a detektívek! Keressetek!</p> <p>Az előzetesen elkészített könyvjelzőket az állatkák képeivel elrejtjük a könyvtár dokumentumaiban. Olyan könyveket keressünk, amikben a könyvjelzőn szereplő állatról olvashatnak, nézegethetnek képeket. Egy könyvjelzőt mesekönyvbe, egy könyvjelzőt ismeretterjesztő könyvbe, egyet pedig újságba, cd-hez, dvd-hez tegyünk. A gyerekek feladata megtalálni, és</p>	<p>Szétdarabolt képek zacskó</p> <p>könyvtári dokumentumok doboz</p> <p>Előre elkészített könyvjelzők, melyekre ugyanazt a képet kell ragasztani, mint amit a csoportalakításnál kiraktak. Polcokon lévő dokumentumok</p>	

<p>össze gyűjteni az asztalukra azokat a dokumentumokat melyekben az ő állatukat ábrázoló könyvjelzők vannak. (Egy csapatnak 3 dokumentumot kell megtalálni!). Hívjuk fel a gyerekek figyelmét arra, hogy jegyezzék meg, hogy melyik könyvet melyik polcról vették le.</p> <p>2.4. A megtalált könyvek nézegetése. A csoportok feladata, hogy a képek, a könyv felépítése alapján maguktól rájöjjenek, melyik a mesekönyv, melyik az ismeretterjesztő könyv, melyik verses könyv. Rövid megbeszélés után a csoportok képviselői megmutatják a többi csoportnak mit találtak, megmutatják azt is, hogy hol találták.</p> <p>2.5. Melyik polcon mit találunk? Polcjelzők készítése. Együtt rájönnek a gyerekek, hogy melyik polcon vannak cd-k, dvd-k. a mesekönyvek, verseskönyvek, ismeretterjesztő könyvek, hol vannak az újságok, A csoportok megbeszélnek egymással, hogy melyik állat melyik polc öre legyen. Ezután készítenek egy közös rajzot, amelyből kiderül, hogy melyik állat polca és milyen típusú könyvek vannak azon a polcon. Emlékeztetőnek ki is ragasztjuk a képeket a polcra.</p>	<p>Rajzlap, színes ceruza, cellux</p>	
<p>3. Reflektálás</p> <p>3.1. A kisegér újra színre lép Miközben a gyerekek dolgoznak, a kisegér megnézi a készülő plakátokat, közben segít feltenni a képeket, újra átbeszéli a gyerekekkel a könyvtár felépítését. A képekkel együtt az állatok is a polcra teszik a csoportok, hisz ők az „őrizzők”.</p> <p>3.2. Kötetlen kutatás A foglalkozás kötetlen könyvnézegetéssel, játékkal</p>	<p>egér újbáb ragasztó állatfigurák könyvtár egész állománya</p>	

<p>zárul. Kijelölünk egy asztalt, ahol az érdeklődő gyerekek újbábót készíthetnek. Az újbáb vagy a kisegeret vagy valamelyik polcőrző állatkát ábrázolja.</p> <p>3.3. Az ajándék</p> <p>A gyerekek a kisegértől kapnak egy könyvjelzőt, mely tartalmazza a könyvtár legfontosabb adatait, a beiratkozási feltételeket, valamint egy beiratkozási adatlapot, melyet ha a szülő kitölt és lead az óvónéninek a következő alkalommal beírathatjuk a gyermeket. (A könyvtárat bemutató könyvjelző egyben ötletes meghívó is lehet, mely a szülőt is megszólítja, hogy hozza el gyermekét.)</p>	<p>papír, ragasztó, képek</p>	
---	-------------------------------	--

A XX. kerület óvodái a pedagógiai szakmai szolgáltató szolgáltatási jegyzékéből (www.pepint.hu), több könyvtárhoz kapcsolódó foglalkozás megtartását is kérhetik. Ezek között szerepel a fenti főleg nagycsoportosoknak szóló könyvtári óra is, melynek helyszíne az iskolai könyvtár. A pedagógiai intézet munkatársa az iskolai könyvtárossal együtt tartja a foglalkozást, ezzel is segítve az óvoda iskola átmenet nehézségeit. Bemutatnak egy helyet az óvodásoknak, ahol mindig szeretettel várják őket. Így már az első naptól lesz valami ismerős, valami biztonságot adó, az iskolában és ez az iskolai könyvtár.

1. sz. melléklet.

Mese

Az alábbi mese egy vázlat csupán, mely tetszőlegesen alakítható a gyerekek reakcióinak, saját személyes élményeinknek függvényében.

- Képzeljétek gyerekek, már nem egyedül élek a könyvtárban amióta nem találkoztunk új barátaim lettek. Az oroszlán, a kutyus, a süni és a cica. Szerintetek igazából is élhetnék mi így együtt?

-
- Igazatok van. Itt a könyvtárban azonban minden megtörténhet. Még a könyvtáros nénit is sikerült egy ideig becsapnunk. Nem gondolta, hogy az én kis barátaim mást is tudnak csinálni, mint álldogálni és nézelődni, de ezt inkább mesélje el ő. (A kiséger átadja a szót a foglakozást tartónak).
- Mielőtt elmesélném nektek furcsa felfedezésemet, arról szólnék pár szót, hogyan kerültek ezek az állatkák a polcomra. Érdekel titeket?
-
- Egy borús őszi napon, amikor a felhők is olyan szomorúak voltak, hogy könnyeiket hullatták a földre, épp azon gondolkodtam, hogyan vigasztalhatnám meg őket. Daloljak, vagy táncoljak nekik, hogy jobb kedvre derüljenek. Kipróbáltam, de hiába. Se a dal, se a tánc nem csalt mosolyt a szájukra. Aztán rájöttem mi a baj. Nincs aki megsimogassa őket, és ez nagyon rossz lehet, ha valakit sohasem simogat meg senki. Az jutott az eszembe, megkérem az egyik ismerősöm férjét, aki pilóta, hogy ha újra fölszáll a gépével, nyúljon ki az ablakon és simítsa végig a felhőcskék hátát. Szóval épp itt tartottam, amikor megbotlottam valamiben. Majdnem tovább mentem, hisz már megint rohannom kellett, nehogy elkésem a munkából, de valamin megakadt a szemem. Egy gumiból készült cica hevert árván, elhagyatottan a földön. Pici volt, látni is alig lehetett. Ebbe botlottam volna fel? Lehet, hogy felbuktatott, hogy észrevegyem és felvegyem. Nem tudom, hogy történhetett, de megsajnáltam, zsebre tettem és benn a könyvtárban kitettem a polcra. Had lásson egy kis világot. A következő a kutyus volt, aki a polcra került. Őt otthonról hoztam. Egy napon a kisfiam elkezdett tüszögni és csak tüszögött és tüszögött és tüszögött. Mi meg csak mondtuk, hogy egészségedre, egészségedre, egészségedre. Aztán rájöttünk, hogy bizony ez már nem egészség. Az orvos meg azt mondta, allergia a porra. Száműzni minden szőnyeget, plüss állatot. Könnyű azt mondani. De mi szerettük a plüss állatainkat. Végül mindnek találtunk is gazdát. Csak ezt a kutyust nem adtuk oda senkinek. Fájt volna megválni tőle. Behoztam a könyvtárba, így még a kisfiammal is találkozhat néha. Őt is a polcra tettem a cica mellé. Harmadiknak az oroslán került ide. Egy nagypapától kaptam. A kis unokájának nem kellett, mert nem menő. Nem nagyon értettem, de a nagypapa elmagyarázta. A kis unokája nem oroszlanos meséket néz a tv-ben. Szegény kis oroszlan milyen rossz lehetett neki azt hallani, hogy nem menő. Mondtam a nagypapának, ha nálunk hagyja, a könyvtárba jövő gyerekek örülni fognak neki, mert

sok oroszlanos mesekönyvünk, meg ismeretterjesztő könyvünk van. Így került Ő is a polcra. Utolsóként ez a süni keült a többiek közé. Számomra Ő a legkedvesebb, mert a kisfiam készítette nekem az oviban. Miután a süni is megérkezett, egyre furcsább dolgok történtek. Délután elmentem, és amikor reggel megérkeztem más sorrendben álldogáltak. Néha összebújtak, máskor meg a polc külön-külön végein álldogáltak, mint akik összevesztek.(Közben eljátsszuk a polcon amiről mesélünk.) Lehet, hogy nem jól emlékszem? Ti észrevennétek a változást?

-
- Akkor próbára teszek titeket. FigyeljeteK.

2. sz. melléklet.

Memória játék

A polcon fölállítjuk az állatkákat egy sorrendben: Ezt kell megjegyezni a gyerekeknek miután pár másodpercig nézték. Ezután becsukják a szemüket. Foglalkozástartó más sorrendbe rendezi őket. A gyerekek feladata, hogy visszaállítsák az eredeti állapotot. A játékot többször játsszuk el. Lehet csalafintáskodni. Kivenni valamelyiket a sorból, vagy titokban előre odakészített másik állatot is beállítani a sorba.

3. számú melléklet.

4. Mese folytatása

- Látjátok ti is mindig észreveszitek a változást. Rá kellett jönnöm, itt valami történt az éj leple alatt. Miután az egyik reggel a sünikét a földön találtam megrepedve, gondoltam ennek a fele se tréfa, utána kell járnom a dolognak. Délután a tettek mezejére léptem. Ugyanúgy összepakoltam, elköszöntem és kimentem a szobámból. Aztán visszasettenkedtem és meglapultam az ajtó mögött. Vártam. Már mindenki hazament és a könyvtár is elcsendesedett, amikor halk neszezést hallottam. Egy vékony hang hallatszott a szobámból:
- Elmentek. Indulhatunk.
- Neked könnyű, te macska vagy és mindig talpra esel, de nézd meg a sünit, hogy járt tegnap.
- Még most is fáj minden porcikám, de azért én is szeretnék menni. Láttam, hogy az alsó polcra tették a süni mesekönyvet. Szeretném befejezni az elkezdett mesét.
- És megér annyit az a mese, hogy bajod essék?

– Jaj, kutyus tegnap megzavartak! Valaki visszajött és akkor ijedtemben lecsúsztam. Sose fordult még ilyen elő és remélhetőleg ezután se fog. Induljunk!

– Neked mi a véleményed oroszlán?- kérdezte a kutyus.

Az oroszlán válaszát azonban nem hallhattam, mert közben az orromra szállt egy légy és eltűszentettem magam. Észrevettek és rögtön lemerevedtek, mintha csak közönséges figurák lennének. Akkor azonban elhatároztam, segíteni fogok nekik, hogy ne kelljen olyan hosszú,veszélyes utakra menniük. Megkeresem a róluk szóló könyveket és könnyen megközelíthető helyre teszem. Ehhez azonban segítségre lenne szükségem. Lesztek a segítők?

–

Akkor mindenki húzzon egy képrészecskét ebből a nagy zsákból!

4. sz. melléklet

Ismétlő játék

Miután az első foglalkozáson megismerkedtek a gyerekek a dokumentumok fajtáival, ezzel a játékkal felelevenítjük az ismereteket. A könyvtárban megtalálható dokumentumfajtákból egyet-egyét beleteszünk egy dobozba. Ezeket a gyerekek nem látják. Minden csoport kiküld egy képviselőt, aki kiválaszt egy dokumentumot. Úgy kell körülírással bemutatnia a csoport többi tagjának, hogy azok ki tudják találni mit tart a kezében.